

Ivan Wolffers

‘Wijs maar aan
hoeveel pijn
het doet’

Van 1 tot 10

Vanwege de behandeling van mijn hielspoor moet ik vaak de vraag beantwoorden welk cijfer ik mijn pijn geef. Mijn kleindochter van 9 wist ook niet wat ze met die vraag aan moest. Omdat ze haar vinger tussen de autodeur had gekregen bracht haar vader haar naar de eerste hulp, waar ze tien tekeningetjes moest bekijken van een kindje met pijn. ‘Wijs maar aan hoeveel pijn het doet’, was haar gezegd. Natuurlijk had ze 9 gekozen. Op elke leeftijd weten we dat als je pijn niet serieus is je niet naar het ziekenhuis moet gaan en dat als je snel geholpen wilt worden je vooral niets onder de 4 moet noemen.

Pijn zonder context bestaat niet en als ik een eigen indeling maak ontdek ik sterker dan ooit dat het onmogelijk is een mooie objectieve schaal te maken.

1. Dat wil alleen maar zeggen dat je tevreden met je leven bent.
2. Dat zul je hoogstens van stal halen aan het einde van je behandeling, om de behandelaar duidelijk te maken dat je geen klachten meer hebt. Vroeger zeiden we gewoon ‘het is over’.
3. Betekent ‘natuurlijk heb ik wel wat pijn, maar daar kom ik helemaal niet voor, sufferd’.
4. Dat is bij erge pijn als ik met mijn vrouw in het ziekenhuis ben en aan haar wil laten zien dat ik niet kleinzerig ben.
5. Als ik denk aan mijn hielspoor en me afvraag hoe lang het gaat duren voor die weer weg is.
6. Is wat mensen meestal zeggen als ze een antwoord moeten geven: ‘Het is jammer dat ik het heb, maar ik maak het niet belangrijker dan het is.’
7. Is de pijn van mijn hielspoor als ik ’s morgens wakker word, maar na een kwartier stelt het niets meer voor.
8. Is de pijn die ik ’s nachts voel, als ik niet kan slapen en me

zorgen begin te maken of de pijn waarvan ik denk dat het hielspoor was toch misschien veroorzaakt wordt door mijn kanker.

9. Is de pijn die nog komt als de kanker om zich heen vreet.
10. Is de pijn van liefdesverdriet. Niets is erger dan dat.

Wel eens iemand ontmoet die objectieve pijn had? Pijn is een signaal dat betekenis moet worden gegeven en dat heeft alles te maken met de rest van mijn leven. Het heeft te maken met hoe ik geleerd heb pijn te lijden, of de pijn me tot slachtoffer maakt of me verandert in een held. Het heeft te maken met het moment op de dag dat het me overvalt. Het kan niet los worden gezien van mijn stemming en mijn zelfbeeld.

Maar iemand in de zorg wil dat ik dat allemaal vergeet en dwingt me in de ordening van de getallenfetisjist. Die ordening is voor mij net zo absurd als de ordening van de dieren in China door Borges, schrijver van fantastische vertellingen: ‘a. die de keizer toebehoren, b. gebalsemde, c. tamme, d. speenvarkens, e. sirenen, f. fabeldieren, g. loslopende honden, h. die in deze indeling voorkomen, i. die in het rond slaan als gekken, j. ontelbare, k. die met een fijn, kameelharen penseeltje getekend zijn, l. et cetera, m. die juist een kruik gebroken hebben, n. die uit de verte op vliegen lijken.’

Het illustreert de menselijke behoefte tot ordening omdat de complexiteit te overweldigend is. Het is een angstige poging greep op de chaos te houden en dus in wezen een vorm van magisch denken. Het lijden van de mens in een reeks van tien cijfers vangen gebeurt alleen maar omdat we denken dat meten weten is. Laten we gewoon over pijn praten en de witte plekken op de kaart van het lijden gaan invullen. ■